

OPTIMALISEER JE AFLEVERSTRATEGIE

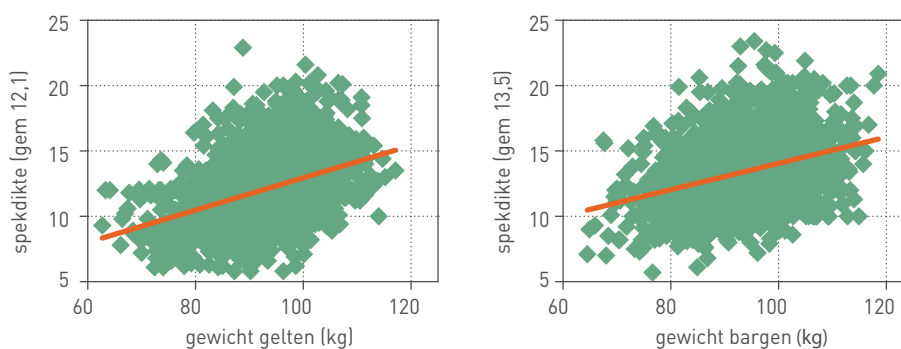
Wegens de kleiner wordende marges vraagt de moderne varkenshouderij steeds meer rekenwerk. In Vlaanderen worden nog steeds grote verschillen vastgesteld in rentabiliteit per vleesvarken, en dus ook tussen de bedrijven. Daarom is het nuttig elke bedrijfscomponent aan de kostzijde zowel als aan de opbrengstzijde nauwkeurig op te volgen en te optimaliseren. – Norbert Vettenburg, departement Landbouw en Visserij;

Jos Van Thielen, KU Leuven/Thomas More & Bruno Vandorpe, Vives

Jos Van Thielen, docent intensieve veehouderij aan KU Leuven/Thomas More Kempen in Geel, besprak tijdens het varkensevent van de VarkensAcademie vooral de optimalisatie van de opbrengstzijde.

Optimale kengetallen voor ieder bedrijf anders

In de praktijk wordt een zeer grote spreiding vastgesteld bij de aflevergewichten, de spekdikte, de hamhoek en -breedte en het magervleesaandeel. Ook bij dagelijkse groei en voederconversie ziet men

Figuur 1 Verband tussen het aflevergewicht en de spekdikte bij gelten (links) en bargeen (rechts) - Bron: Boerenbond

een grote variatie. Al deze kengetallen zijn onderling, in mindere of meerdere mate van elkaar afhankelijk en bepalen elk gedeeltelijk de uiteindelijke opbrengst van de vleesvarkens.

In figuur 1 zie je zowel voor gelten als voor bargeen een duidelijk positief verband tussen spekdikte en aflevergewicht. Toch is er voor een bepaald gewicht nog een grote spreiding in de spekdikte. Deze spreiding wordt veroorzaakt door individuele verschillen.

De optimale waarde van ieder kengetal zal afhangen van tal van factoren zoals gebruikte genetica, het gekozen managementsysteem, de voorkeuren van de bedrijfsleider of de afzetmogelijkheden. Daarom is het niet eenvoudig om te antwoorden op vragen als: 'Mag het aflevergewicht hoger?', 'Kan de uitbe-

.....
De inkomstzijde wordt bijna uitsluitend bepaald door het aflevergewicht en de kwaliteit van het karkas.

taalde prijs hoger?', 'Moet ik streven naar meer groei of naar een betere voederconversie of naar meer mager vlees?'

Slechts door specifiek voor het eigen bedrijf, nauwkeurig gegevens te verzamelen, deze te ordenen en te verwerken, zal men de juiste beslissing kunnen nemen die leidt naar een hoger bedrijfsrendement.

Vaak ontvangt de producent na levering een gedetailleerde factuur met individuele slachtgegevens per vleesvarken. Hieruit kan je belangrijke informatie halen. Al deze kenmerken zijn immers verschillend naargelang het type varken dat men op het bedrijf heeft, het gebruikte voeder en de afnemer.

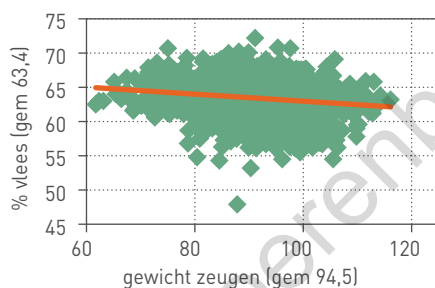
Optimale slachtkwaliteit

De inkomstzijde van de varkenshouderij wordt bijna uitsluitend bepaald door het aflevergewicht en de kwaliteit van het karkas en eventueel door slachtlijnbevindingen, zoals ontstoken gewrichten en afgekeurde levers. De karkaskwaliteit wordt bepaald door het percentage mager vlees, de spekdikte, de vleesdikte, meestal ook de hamhoek en -breedte en door het aflevergewicht.

Optimale slachtkwaliteit wordt bekomen door te streven naar een homogeen opleggewicht, een optimaal afleverge-

wicht, een rijk voeder in de voormestfase en gescheiden afmesten van beren en gelten. Verder kan men bij het uitladen zogenaamd 'aftoppen', dit is het uitladen van de voorlopers. Rustig en verstandig omgaan met de varkens bij het laden voorkomt stress en zal de uiteindelijke intrinsieke vleeskwiteit ten goede komen.

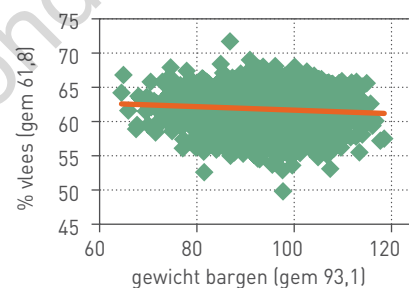
Homogeen opleggewicht Door voldoende aandacht te schenken aan de voederopname in de kraamstal kan je homogenere biggentomen verkrijgen. Je kan ze verder homogeniseren door biggen te verleggen. Dit gebeurt het best na voldoende biestopname, maar vóór het tepelvast worden van de biggen. In de praktijk zal dit tijdens de eerste 2 levensdagen van de biggen gebeuren. Later nog biggen verleggen bij de zeug zal de onderlinge

slachtgewicht de biggenkost per kg karkas daalt en de ham- en lendenbreedte zal stijgen waardoor de opbrengstprijzen per kg karkas zal stijgen. Vanaf welk gewicht deze verschijnselen optreden wordt bepaald door de genetica van de gebruikte varkens, door het geslacht en door de SDVO (spontane dagelijkse voederopname) door het varken bij ad libitum beschikbaarheid.

Bij het streven naar een hoger slachtgewicht zijn er dus zowel voor- als nadelen. In feite moet men niet streven naar een algemeen hoger slachtgewicht, maar wel naar een zwaarder gewicht voor de lichtere varkens.

Hokdensiteit Een verbeterd management en een sterk gestegen vruchtbaarheid van de zeugen heeft op veel varkensbedrijven geleid tot een overbezetting op

Figuur 2 Verband tussen het vleespercentage en het aflevergewicht bij zeugen (links) en bargeen (rechts) - Bron: Boerenbond

rangorde aan de tepels verstoren, wat opnieuw kan leiden tot heterogeniteit. Het creëren van grote groepen biggen in de kraamstal en bij het spenen homogeniseren door splitsing geeft minder stress en laat toe om uniforme groepen te maken per hok.

Aflevergewicht In de praktijk moet men streven naar een zo hoog mogelijk slachtgewicht binnen de gewenste karkasgewichten (mits de vleesvarkens uiteraard niet de fel vervetten). Afhankelijk van de afnemer zal boven een bepaald slachtgewicht de prijs per kilogram dalen. Het aflevergewicht wordt onder andere bepaald door de groeisnelheid, het toegepaste wekensysteem en de hokdensiteit. Algemeen kan men stellen dat bij toenemend gewicht het varken meer vet zal aanzetten. Vetaanzet vraagt meer energie, en ook de voederomzet zal dus stijgen. Hierdoor neemt ook de nutriëntenuitstoot per varken toe. Figuur 2 laat zien dat het magervleesaan-deel daalt bij een toenemend slachtgewicht. Ook hier zien wij een zeer grote spreiding rond het gemiddelde. Daartegenover staat dan weer dat bij een hoger

de biggenbatterij en in de vleesvarkensstal. Gevolgen van die overbezetting zijn een hogere infectiedruk, meer agressie en frustratiedrag en een ongunstiger stalklimaat. Dit alles resulteert in een dalende voederopname, een vertraagde groei en dus in een hogere voederconversie. Voor elke categorie varkens zijn er sowieso wettelijke maximale bezettingsnormen, uitgedrukt in minimale beschikbare oppervlakte per dier (tabel 1). Proeven hebben echter aangetoond dat een bezetting die 20% lager was dan wat

Tabel 1 Minimale oppervlakte-eisen voor vleesvarkens

Gemiddeld diergewicht (kg)	Vereiste oppervlakte (m ²) per dier (EU/België)	Vereiste oppervlakte (m ²) per dier (Nederland)
< 10 kg	0,15	0,20
10 - 15 kg	0,20	0,20
15 tot 20 kg	0,20	0,30
20 tot 30 kg	0,30	0,30
30 tot 50 kg	0,40	0,50
50 tot 85 kg	0,55	0,65
85 tot 110 kg	0,65	0,80
> 110 kg	1,00	1,00

wettelijk toegelaten is, leidde tot een hoger eindgewicht, minder oor- en staartletsels, meer vlees- en hamdikte en een betere conformatie.

Gescheiden afmesten Bij het gescheiden afmesten worden de gelten tijdens de afmestfase gescheiden gehuisvest van de baren of beren. In vergelijking met gelten zullen baren sneller groeien, een hogere SDVO kennen en sneller vervetten. Beren daarentegen zullen tegenover gelten een lagere SDVO hebben, vaak sneller groeien en meer spieren aanzetten. Tegenover baren zullen beren trager groeien, een lagere SDVO vertonen en meer spieren aanzetten. Deze verschillen maken dat gescheiden afmest nuttig kan zijn. Er is vooreerst een verschillende behoefte inzake nutriëntensamenstelling van het voeder en bovendien is er een verschillende afmestduur. Gescheiden afmesten maakt het mogelijk het hok varkens in maximaal 2 beurten af te leveren. Ook werd vastgesteld dat bij gescheiden afmest minder oor- en staartbijten voorkomt.

Toppen/uitladen De prijs van varkens die boven of onder een bepaald gewicht geleverd worden is gevoelig lager. De

gewichtsgrenzen waarbuiten de prijs gecorrigeerd wordt, verschillen van afnemer tot afnemer. Daarom is het nuttig om de zwaarste varkens uit een hok eerder te leveren. Door de zwaarste baren eerder te leveren, zullen deze een betere prijs per kg opbrengen. Door de gelten later te leveren zullen deze zwaarder wegen, een betere prijs per kg opbrengen en dus ook een duurder karkasprijs opleveren. Hierbij moeten we ook opmerken dat bij het toppen het

uitvasten even noodzakelijk is. Met aftoppen verkrijg je een optimaal eindgewicht, maar zal men ook de rangorde van de overblijvende varkens verstoren en zo voor extra stress zorgen. ■

Dit artikel is een weergave van de inhoud van de workshop 'Mag het ietsje meer zijn ...? Afleverstrategie bij vleesvarkens' die op 28 november plaatsvond in Rumbeke tijdens het event van de Varkens-Academie.

TIPS VOOR EEN OPTIMAAL SLACHTGEWICHT EN KWALITEIT

- Streef naar zo weinig mogelijk spreiding in het aflevergewicht;
- Uniforme opleg en aftoppen bij het leveren zijn noodzakelijk;
- Iedere varkenshouder moet zoeken waar het optimale slachtgewicht ligt voor zijn bedrijf;
- Je moet niet noodzakelijk streven naar een hoger (gemiddeld) gewicht, maar wel naar meer uniformiteit.